

Uddannelsens navn	<i>Pædagogisk Diplomuddannelse (PD)</i>
Modul nummer	7635904615
Modul navn	Social Inklusion
Eksamens termin	<i>April, 2015</i>
Antal tegn med mellemrum	14379

Alle har ret til at være en del af et fællesskab

De digitale medier som pædagogisk redskab.

Navn	Kristina Juel Overgaard
Studienummer	1510149
Må udlånes	<i>Ja</i>
Vejleders navn	Pia Bælum Christensen

University College Lillebælt, Asylgade 7-9, 5000 Odense C

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	3
Praksisfortælling	3
Metode	4
Inklusion	5
Udadreagerende Adfærd	5
Deltagelsesbegrebet	6
Digitale medier	6
Fælles tredje	7
Vejledt deltagelse	7
Flow & Motivation	7
Analyse af praksisfortællingen	7
Konklusion	8
Perspektivering	9
Litteratur	10
Internet	11

Indledning

Undervejs gennem modulet, er jeg hele tiden vendt tilbage til et og samme emne. Nemlig brug af digitale medier som et inkluderende værktøj.

Internationalt har inklusion været på dagsordenen siden 90'erne, hvor bl.a. Salamancaerklæringen satte fokus på at sikre alle mennesker – uanset deres særlige behov – ret til deltagelse indenfor de almene tilbud. (Madsen 2009) Lokal politisk blev det med vedtagelsen af Dagtilbudspolitikken i 2013 sat fokus på *”børns trivsel og udvikling gennem leg, læring og sociale fællesskaber¹”*. Hermed skal jeg forholde mig til inklusion i en praksis, hvor jeg netop bruger de digitale medier som et pædagogisk værktøj. Udover, at jeg ser et stort læringspotentiale i brugen af it i børnehøjde, er det vigtigt at se på det, som en del af børnenes leg og som et redskab til at være sammen om noget.

Vi lever i et moderne samfund, hvor digitale medier er kommet for at blive.² Vi bliver i dagtilbuddene nødt til at forholde os til de digitale medier, så vi forbereder børnene til livet i det danske samfund, hvor it ikke længere er en mulighed, men et vilkår.

Til daglig oplever jeg, at børn som har svært ved at indgå i mange andre sociale kontekster, har lettere ved at deltage og bidrage i de digitale fællesskaber. Derfor har jeg valgt at se nærmere på følgende:

Problemformulering

- ✓ *Hvordan kan brugen af digitale medier i min pædagogiske praksis være med til at reducere de udadreagerende børns adfærd, så de får en anden og mere positiv rolle i fællesskaberne?*

Praksisfortælling

Vi har i børnehaven pt. 3 drenge (D1, D2 og D3) med udadreagerende adfærd. Drengene har det svært i mange sociale kontekster og ”fylder meget” både hos børn og voksne i dagligdagen.

En formiddag på det interaktive læringsgulv:³

D2 og D3 er gået med på gulvet. Jeg sætter et spil i gang, hvor børnene kan brænde lidt energi af. Børnene skal på tid hoppe på nogle bevægelige balloner, så disse sprænges mens gangnamstyle strømmer ud af højttalerne. Børnene skiftes til at hoppe. Først dem på 3, så 4 osv. Jeg bestemmer hvem og hvornår, de kan

¹ Nyborg Kommune

² Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold s.2

³ Børnehaven Taarnborg

være på gulvet.

D1 kommer ind i rummet. Jeg tænker, åh det går galt det her. Alle 3 drenge i samme rum og aktivitet. Jeg rejser mig fra min plads på gulvet. D1 løber ind på gulvet og tænder et spil. D2 råber højt ind i hovedet på D1, at det ikke er hans tur, og D1 slår ud efter D2.

Jeg er hurtigt henne ved dem og spørger, om de kan tænke sig at spille fodbold på gulvet sammen.

Drengene jubler og på kort tid er de i gang, og de har et heppekor på sidelinjen. Jeg sætter mig på gulvet sammen med de øvrige børn. Vi hepper på drengene. Jeg skiftes til at komme med anerkendende tilråb til begge drenge. De øvrige børn gør herefter det samme.

Kampen slutter og drengene kigger på mig. D1 skal lige til at starte et nyt spil. "I skal nok få lov at spille igen, men lige nu er det de andres tur. Kom herhen til mig, og få lidt massage ovenpå den hårde kamp," siger jeg og klapper på gulvet ved siden af mig. Drengene sætter sig hen til mig.

En ny kamp sættes i gang, og pludselig er vi alle en del af en fodboldturnering. I pauserne ml. spillene, skiftes børnene til at komme hen og få pusten, en snak og massage henne ved mig. Da det er tid til at spise madpakker – har vi været i gang i ca. 1 1/2 time.

Metode

Jeg kigger på begrebet inklusion ud fra Bent Madsen for at belyse det perspektivskifte, vi både i samfundet, som i daglig praksis er nødt til at forholde os til for at kunne arbejde inkluderende. Herunder kigger jeg på den udadreagerende adfærd ud fra Thomas Nordahl, som en del af dette perspektivskifte.

Deltagelsesbegrebet, har jeg valgt at beskrive ud fra Charlotte Højholt, for at se på, hvordan vi sikrer børn adgang til fællesskaber. Jeg er bevidst om, at Højholt mener, vi skal have alle involveredes perspektiver med. Jeg har dog valgt at holde mig til mit eget perspektiv som pædagog.

I afsnittet Digitale medier inddrager jeg Klaus Thestrup og Steen Søndergaards for at belyse, hvordan de kan bruges som et værdifuldt pædagogisk redskab. For at understøtte det som et pædagogisk redskab inddrager jeg kort teorien om det fælles tredje, vejledt deltagelse samt Flow.

Jeg vil i analyse afsnittet kigge nærmere på, hvorfor det gik godt i min praksisfortælling ud fra de begreber, jeg har beskæftiget mig med ned gennem opgaven.

Inklusion

Ifølge Bent Madsen⁴, er inklusion *"en proces der skal bidrage til at minimere og eliminere de mest virksomme eksklusionsfaktorer i børn og unges liv. Inklusion er ganske enkelt at undgå eksklusion"*. (Madsen 2009 s.13) Dette er et mål for samfundet. I dagtilbudssammenhæng ser jeg det som, at vi skal tilrettelægge og organisere vores arbejde, så vi giver alle børn adgang til deltagelse i fællesskaber.

En inkluderende pædagogik retter sig mod barnet, den sociale kontekst (fællesskaberne) og relationen mellem barnet og den sociale kontekst. (ibid. s.22) Altså skal vi ikke se på barnet som et uafhængigt individ, men som et individ der udvikler sig i samspillet med – og afhængigt af dets omgivelser.

Hermed lægger inklusionstænkningen sig op af den kritiske psykologi, som ser mennesket som et subjekt, der udvikler sig i de forskellige kontekster, det bevæger sig rundt i⁵. Hermed går vi fra den traditionelle udviklingspsykologiske forståelse af at udvikle iboende egenskaber hos individet, til at individet skal forstås i de konkrete kontekster.

Vi går fra at have et individorienteret fokus til at have fokus på det enkelte barn i samspil med omgivelserne. Den pædagogiske indsats skal dermed ikke sættes ind for at forandre noget i individet, men det er praksissen, der skal ændres for at individet kan være en del af fællesskabet.

Udadreagerende Adfærd

Vi har samfundsmæssigt en tendens til at se en udadreagerende adfærd som et problem. Et problem der må have en årsag. Når årsagen er fundet, kan vi reducere eller helt fjerne problemet. Hermed bliver problemet tillagt den, der udfører adfærden. Altså en egenskab i individet. (Nordahl⁶ 2008 s.23)

Den måde at se problematisk adfærd på, skal vi i inklusionens ånd væk fra. Derfor bør vi se problemadfærd som et misforhold ml. individets kompetencer og omgivelsernes krav og forventninger. (ibid. s.47) Ved at rette fokus på barnets omgivelser, kan vi fjerne eventuelle hindringer, der skulle være der. Herudover er det vigtigt, at forstå barnets hensigt med dets handlinger. Alle børn handler, fordi de gerne vil opnå noget. Måden de gør det på, kan så være mere eller mindre hensigtsmæssig. Hvis vi er nysgerrige på deres hensigt, kan vi nemmere støtte og vejlede dem, og dermed være med til at reducere deres uønskede adfærd.

⁴ tidligere leder af Nationalt Videnscenter for Inklusion og Eksklusion

⁵ Leksikon.org

⁶ Dr.polit. og forsker ved NOVA

Deltagelsesbegrebet

Charlotte Højholt⁷ ser udvikling som udvikling af barnets personlige måder at tage del i forskellige sociale fællesskaber. (Højholt2000 s.50) Det handler altså ikke om at få barnet til at deltage – det gør det allerede – det handler om, at se på, **hvad** det er barnet deltager i, **hvordan** barnet gør og **hvad** barnet får ud af det.

Udvikling er altså ikke som i traditionel forståelse en udvikling af forskellige kompetencer men udvikling af barnets måder at deltage på, med det for øje at barnet opnår flere deltagelsesmuligheder. Vi skal først skabe rammerne for at det enkelte barn kan deltage, førend vi kan tage hånd om barnets udvikling af kompetencer i forhold til læreplanerne, som vi er underlagt at arbejde ud fra.(Højholt2007 s.58)

Børn har stor betydning for hinanden, derfor er deltagelse en forudsætning for at være en betydningsfuld del af fællesskaber. Ved at deltage udvikler barnet nye måder at deltage i fællesskaber på. De erfaringer barnet får ud af det i den konkrete kontekst, kan barnet tage med sig til andre kontekster i børnehaven, men også videre med sig i andre sammenhænge. (Højholt2000 s.50)

Vi voksnes handlinger og organiseringen af aktiviteterne i børnehaven er en betingelse for børns deltagelse. (ibid. s.55)Vores praksis kan være med til at børnene opdager fælles interesser, at de opdager de kan bidrage med noget og dermed vise andre sider af sig selv. Modsat kan vi også hæmme børnenes deltagelse hvis vi ikke ser barnets styrker.

Digitale medier

”Kort sagt er digitale medier endnu et pædagogisk værktøj, men det afgørende er fortsat pædagogikken, og hvordan pædagogerne bruger de digitale muligheder”. (Ph.d. Klaus Thestrup)

Børn der har svært ved at begå sig i andre sammenhænge, ses ofte at have nemmere ved at begå sig omkring de digitale sammenhænge. (Thestrup, Søndergaard 2014 s. 11) De digitale medier tilbyder først og fremmest en overskuelig verden – en verden som er mere struktureret og tager udgangspunkt i nogle faste regler. Reglerne rammesætter samspillet, hvilket gør det mere gennemskeligt for børn. Dernæst er de digitale medier, noget mange børn kan. De har enten flair for det eller bruger mere tid på det, end de andre børn. Gennem deres interesse, kan de udadreagerende børn, vise en anden side af sig selv og på den måde få adgang til fællesskaber. (ibid. s. 12)

⁷ lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning

Fælles tredje

I arbejdet med børn kan de digitale medier bruges pædagogisk ud fra teorien om det fælles tredje.(ibid. s.13)

Det fælles tredje er, når barnet og den voksne er sammen om en fælles oplevelse eller aktivitet. Det fælles ligger udover deltagerne og deres indbyrdes relationer.(Husen1996) Når vi arbejder ud fra det fælles tredje, indgår vi i et mere ligeværdigt samspil. Dermed flyttes fokus væk fra det, som barnet i andre sammenhænge har det svært ved. Herudover kan det fælles tredje samle deltagernes energi og skabe en god følelse af fællesskab. (ibid.)

Vejledt deltagelse

Hvis et barn ikke selv formår at indgå i fællesskabet, må pædagogens intervention sættes ind med fokus på det enkelte barns behov, uden at overse betydningen af fællesskabet.(Larsen2009 s.83) Dette ligger op af inklusionens tankegang. Pædagogen skal altså aktivt ind og vejlede for på den måde at støtte op, der hvor barnet har behov. Pædagogen skal handle ud fra en vurdering af, hvad barnet er optaget af og hvad barnet kan klare af udfordringer.(ibid. s.85) Dermed ligger vejledt deltagelse op af Vygotsky's zone for nærmeste udvikling samt begrebet flow.

Flow & Motivation

For at det fælles tredje – her de digitale medier - kan lykkes, skal det være tilrettelagt og tilpasset deltagernes potentiale.(Madsen2000 s.253) Når en aktivitet giver barnet mening, vil barnet føle større interesse og motivation. Barnet vil have nemmere ved at opnå flow.(Knoop2004 s.8) Flowtilstanden er en ekstrem lærerig og meningsfyldt fordybelstilstand, hvor vores kompetencer og udfordringer er i en naturlig balance med hinanden.(ibid. s.4) Har man været i flow en gang, vil man efterstræbe at komme i tilstanden igen – flow er altså i sig selv motiverende.

Jeg ser at de udadreagerende børn vender tilbage til aktiviteter omkring de digitale medier. En af forklaringerne, kan ligge i påstanden om, at flow er motiverende i sig selv. De får en god oplevelse af succes og tilhørsforhold, de er fordybet i aktiviteten – og når man i dagligdagen ofte møder nederlag og fravalg, søger man naturligvis hen, hvor man oplever det modsatte.

Analyse af praksisfortællingen

Det lykkedes mig at få skabt nogle rammer, så at alle 3 drenge deltager i aktiviteten på lige fod med de andre. D1 kunne jeg let have ekskluderet, eller i hvert fald sat i en udsat position, hvis jeg havde valgt at

korrigere på hans adfærd i situationen. I stedet vælger jeg at tilpasse, det vi var i gang med, så begge drenge kan indgå.

Jeg går aktivt ind og vejleder drengene, og sætter min korrektion ind overfor fællesskabet. Ved at jeg handler sådan, får jeg drengene med i ny fælles aktivitet via et fælles tredje, gulvet. Drengene, som var tæt på at slås, er nu i et fællesskab på gulvet. Herudover har de fans siddende omkring sig, som hepper på dem. Drengene der ofte får afslag på at være med i leg m.m. får her en vigtig rolle i fællesskabet. De oplever at have en positiv rolle. De oplever at denne måde at deltage på, giver dem adgang til at være med i fællesskabet.

Da D1 og D2 er færdige med kampen, går jeg igen aktivt ind, og vejleder dem. Jeg forsikrer dem om, at de nok skal få lov igen, og samtidigt tilbyder jeg dem en ny handlemulighed. Forslaget om massage, vælger jeg ud fra, at jeg ved, at begge har et stort behov herfor. Jeg tager altså udgangspunkt i noget, jeg ved der interesserer dem, og som ikke stiller for store krav til dem. Jeg læner mig op af flowteorien om, at der skal være balance mellem barnets kompetencer og udfordringer.

Konklusion

De digitale medier skal i praksis bruges som et pædagogisk redskab. Dette kan man bl.a. gøre ved at bruge det som det fælles tredje.

Digitale medier er nemmere for børn at gennemskue. Der er nogle fastere rammer og regler, som danner ramme om børnenes samspil. Det giver de udadreagerende børn lettere adgang til at deltage og bidrage. Thestrup påpeger, at digitale medier er noget de fleste børn kan. Dermed stilles børnene mere ligeværdigt, hvis det bruges som fælles tredje.

Når de udadreagerende børn deltager i de digitale fællesskaber, får de mulighed for at vise en anden side af sig selv. De får nogle positive oplevelser, både omkring deres egen måde at deltage på, men også en oplevelse af at bidrage og være del af noget fælles. Den erfaring de får omkring at kunne deltage, uden at blive udadreagerende, kan de tage med sig. De lærer andre sociale strategier. Disse strategier kan de tage med sig og benytte i andre sammenhænge. Dermed kan det være med til at reducere deres adfærd. Når de andre børn oplever de udadreagerende børn positivt, får de mere lyst til at indgå i fællesskaberne med dem, der åbnes op for nye relationer.

Perspektivering

Gennem opgaven er jeg blevet nysgerrig på om organiseringen i min børnehave er med til at støtte op om inklusionen af de udadreagerende drenge eller ej. Jeg ser mange fordele ved vores funktionsopdelte børnehave, men også nogle udfordringer. Hvordan sikrer vi at disse børn får den vejledning, som de har brug for gennem hele dagen? Hvordan får vi øje på de steder, hvor de deltager bedst? Dette er noget, jeg vil arbejde videre med i vores institution.

Litteratur

Børn & Unge (2013).

Amok i medielege. I: Børn & Unge nr. 02 – Januar 2013.

Børn & Unge (2014).

Digitale fællesskaber. I: Forskning, Børn & Unge nr. 23 – Juni 2014

Husen, M. (1996).

Det fælles tredje – om fællesskab og værdier i det pædagogiske arbejde. s.218-232 I:Pécseli, B(red.): Kultur & pædagogik. Hans Reitzels Forlag.(printet fra nettet, og derfor ingen sidetal)

Højholt, C. (2000).

Børns udvikling og deltagelse – en teoretisk udfordring. I: Nordiske udkast.

Højholt, C. (2007).

Pædagogers faglighed og viden i relation til børns læring i børnehaven s. 52-65. I: Vera no. 39 Evidens.

Knoop, H.(2004).

Om kunsten at finde flow i en verden, der ofte forhindrer det. I: Kognition og Pædagogik nr. 52, 2004.

Larsen, M. B.(2009). Når læring i børnehaven inkluderer og ekskluderer. Kapitel 3 I: Pedersen, C(red.): Inklusionens pædagogik. Hans Reitzels Forlag.

Madsen, B. (2009).

Inklusionens pædagogik – om at vide, hvad der ekskluderer, for at udvikle en pædagogik, der inkluderer. Kapitel 1 I: Pedersen, C(red.): Inklusionens pædagogik. Hans Reitzels Forlag.

Madsen, B. (2000).

Det fælles tredje: produktive aktiviteter I: Socialpædagogik og samfundsforvandling. Nordisk Forlag A/S 2000.

Nordahl, T. m.fl.(2008).

Adfærdsproblemer – interaktion ml. individ og kontekst s. 19-34 +Hvad er adfærdsproblemer s. 45-53 I: Adfærdsproblemer hos børn og unger. Teoretiske og praktiske tilgange. Dansk Psykologisk Forlag 2008.

Thestrup, K., Søndergaard, S.(2014).

Digitale medier får flere børn med i fællesskabet. I:Signe Tonsberg(red I: Digitale fællesskaber.) Børn & Unge Forskning nr.23 2014.

Thestrup, K. (2011).

Medieleg – et eksperimenterende fællesskab. I: Fortællinger om Forskning og Udvikling. Pædagogisk Socialfaglig Højskole, VIA University College.

Internet

✓ **Børnehaven Taarnborg**

Interaktivt læringsgulv

<https://youtu.be/-HpMNlnMHLo>

✓ **Leksikon.org**

<http://www.leksikon.org/art.php?n=5143>

✓ **Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold.**

It og digitale medier er kommet for at blive.

http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fsm.dk%2Fpublikationer%2Fit-og-digitale-medier-er-kommet-for-at-blive-kortlaegning-af-digitale-redskaber-pa-dagtilbudsomradet%2F%40%40download%2Fpublication&ei=0LMGVe3SOML_Uv7VgugC&usg=AFQjCNFBokN3m6cn1HhArp6OAH-r6BMjGA&sig2=MFjqWUuF-9ET7E9ZlebMiA&bvm=bv.88198703,d.ZWU

✓ **Nyborg Kommune**

Dagtilbudspolitik

<http://www.nyborg.dk/~media/NyborgKommune/Files/Politik/Politikker/Dagtilbudspolitik.pdf?la=da>